

PM 2005 RVII (Dnr 327-1963/2004, 327-5224/2004)

**Framtida utveckling av Vårbergs sjukhem
Hemställan från Skärholmens stadsdelsnämnd**

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Hemställan från Skärholmens stadsdelsnämnd om 0,5 mnkr, för utredning om
hur erforderliga ersättningsplatser kan tillskapas, avslås.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Skärholmens stadsdelsnämnd har den 22 april 2004, beslutat att omvandla Vårbergs sjukhem genom nybyggnation som, förutom ett utökat antal platser, ger möjligheter för de äldre att få egna rum och höjer lokalstandarden till gagn både för de äldre samt personalen. Genomförandegruppen för äldreboenden och stadsledningskontoret begärde att stadsdelsnämnden skulle komma med bättre underlag.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade 16 december 2004 att hemställa hos kommunstyrelsen att Vårbergs sjukhem avvecklas och i samband med denna hemställa om 0,5 mnkr för utredning om hur erforderliga ersättningsplatser kan tillskapas.

Remisser

Ärendet 22 april 2004 har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, stadsdelsnämnderna Hägersten, Liljeholmen och Älvsjö.

Stadsledningskontoret föreslog i första skedet att stadsdelsnämnden skulle utreda frågan om avveckling av Vårbergs sjukhem ytterligare. Kostnader för att bygga ett nytt sjukhem alternativt bygga om Vårbergs sjukhem behövde belysas ytterligare. En närmare utredning behövde dessutom göras av vem som i så fall skulle bygga ett nytt sjukhem och var det skulle byggas. Skärholmens stadsdelsnämnd återkom efter utredning med ärende 327-5224/2004. Stadsledningskontoret anser att Vårbergs sjukhem med nuvarande utformning ej uppfyller stadens krav på ett modernt äldreboende med heldygnsomsorg. Vårbergs sjukhem i nuvarande form bör därför avvecklas under förutsättning att godtagbara alternativ kan tillskapas. Stadsledningskontoret föreslår därför att kommunstyrelsen godkänner en planeringsinriktning för avveckling av Vårbergs sjukhem i nuvarande form samt att Skärholmens stadsdelsnämnd får återkomma med förslag till ersättningsboende innan definitivt beslut om avveckling fattas. Planeringen av äldreboenden görs huvudsakligen inom fem olika stadsdelsgrupper. Oklarhet råder inom stadsdelsgrupp fem där Skärholmen ingår, om planeringsförutsättningarna för ett nytt boende. En vidare utredning görs under våren 2005.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att behovet av korttidsplatser och dagvårdsplatser framöver i första hand kommer att tillgodoses genom omvandling i den egna stadsdelen. Nämnden bedömer dock att det kvarstår ett behov att köpa enstaka platser av specialboende.

Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att stadsdelen har ett framtida behov av 40 platser på nya Vårbergs sjukhem. För Liljeholmen är det därför mycket angeläget att Skärholmen även bygger för Liljeholmens behov.

Älvsjö stadsdelsnämnd har inte några invändningar mot ombyggnationsplanerna av Vårbergs sjukhem.

Mina synpunkter

Vårbergs sjukhem är en stor byggnad som innehåller olika verksamheter. Det är från början byggt som långvårdssjukhus åt landstinget. Kommunen tog över ansvaret i samband med Ädelreformen och Vårbergs sjukhem blev ett äldreboende. En ombyggnad genomfördes i mitten av 1990-talet men trots stor renovering förblev antalet enkelrum färre än gällande standard. Förutom "vanliga" sjukhemsplatser har Vårbergs sjukhem specialavdelningar för personer med huntington och frontallobsdemens.

Skärholmens stadsdelsnämnd har länge diskuterat nya boendeformer och boenden som alternativ till Vårberg då lokalerna inte upplevs som tillfredställande ur brukar- och personalperspektiv. Nämndens ambition är ge god service åt medborgarna samt att Stockholms stad ska vara en attraktiv arbetsgivare. I nuläget innebär boendemiljön svårigheter att belägga platserna och arbetsmiljön gör det svårt att rekrytera personal på sikt. Att de äldre inte har egna rum innebär allvarliga hygienaspekter, t.ex. blir MRSA (Meticillinresistent *Staphylococcus Aureus*) allt vanligare i hela landet.

Vid den inventering av sjukhem i Stockholms stad som stadsledningskontoret, givit Lokal- och byggnadskonsulenterna LoBen, i uppdrag att genomföra framkom det att i gruppen fristående sjukhem framstår Vårbergs sjukhem tillsammans med Dalens sjukhem som i särklass sämst när det gäller lokalstandard. Avveckling av dessa sjukhem föreslås på sikt. Vid länsstyrelsens tillsyn i november 2003 framkom att verksamheten inte erbjuder fullgod bostadsstandard. Länsstyrelsen anser att Vårbergs sjukhem sammantaget mer ger ett intryck av sjukhus än av eget boende, där självbestämmande och integritet kan erbjudas. Många äldre saknar möjlighet till avskildhet och privatliv.

Jag anser att Vårbergs sjukhem med nuvarande utformning ej uppfyller stadens krav på ett modernt äldreboende med heldygnssorg. Vårbergs sjukhem i nuvarande form bör därför avvecklas under förutsättning att godtagbara alternativ kan tillskapas. Jag föreslår därför kommunstyrelsen att godkänna en planeringsinriktning för avveckling av Vårbergs sjukhem i nuvarande form samt att Skärholmens stadsdelsnämnd får återkomma med förslag till ersättningsboende innan definitivt beslut om avveckling fattas. Det är inte helt uteslutet att det kan bli aktuellt att bygga om Vårbergs sjukhem beroende på vad utredningen kommer fram till.

Stadsledningskontoret har via äldreomsorgsberedningens kansli tagit initiativ till att gemensamt diskutera behovet av äldreboende i den här delen av staden. Hos berörda stadsdelsförvaltningar i stadsdelsgrupp 5 som omfattar Älvsjö, Liljeholmen, Hägersten och Skärholmen råder samsyn om att en fördjupad och breddad studie fordras för att klargöra läget och forma förslag som underlag för en samlad planering. Utredningen genomförs under våren 2005 med Älvsjö stadsdelsnämnd som sammankallande.

Ovan nämnda utredning kommer även att omfatta Vårbergs sjukhem. Jag föreslår därför att Skärholmens stadsdelsnämnds hemställan om 0,5 mnkr för utredning om ersättningsplatser avslås. Nämnden har möjlighet att återkomma med ny ansökan kopplat till enskilt objekt så snart planeringsförutsättningarna medger detta.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Hemställan från Skärholmens stadsdelsnämnd om 0,5 mnkr, för utredning om hur erforderliga ersättningsplatser kan tillskapas, avslås.

Stockholm den 11 april 2005

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Många av de vårdplatser som i dag finns på Vårbergs sjukhem riktar sig till äldre med mycket speciella sjukdomar. Det är angeläget att dessa vårdplatser finns att tillgå i ett framtida utbud av vårdplatser. Såväl när det gäller Huntingtons sjukdom som frontallobsdemens finns i dag ett behov av vårdplatser i Stockholmsområdet.

Vårbergs sjukhem är i dag ett av de sista gamla sjukhemmen i Stockholm, med en mycket dålig lokalstandard. Det är därför angeläget att tillskapandet av nya vårdplatser sker parallellt med att avvecklingen av Vårbergs sjukhem påbörjas.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Skärholmens stadsdelsnämnd har den 22 april 2004 beslutat att omvandla Vårbergs sjukhem genom nybyggnation som, förutom ett utökat antal platser, ger möjligheter för de äldre att få egna rum och höjer lokalstandarden till gagn både för de äldre samt personalen.

Kalkyl över kostnader för om- resp. nybyggnad, Vårbergs sjukhem, *bilaga*.

Genomförandeärende: Framtida utveckling av Vårbergs sjukhem

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att

1. godkänna förslaget
2. hemställa hos kommunstyrelsen att den godkänner förslaget.
3. hemställa hos Gatu- och fastighetsnämnden att påbörja arbetet enligt tjänsteutlåtandet.
4. omedelbart justera ärendet.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 1 april 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Samarbete

Skärholmen har sedan arbetet med äldreboendeplanen ett nära samarbete med Älvsjö, Liljeholmen och Hägersten. Förvaltningarna ingår i Stockholms Stads äldreomsorgsplans stadsdelsgrupp 5. I samtliga förvaltningar är förändringar på gång gällande boende för äldre och vad en förvaltning gör påverkar starkt de andra förvaltningarna. Äldreomsorgsplanen år 2001-2005 fastslår att äldreboendena är en gemensam resurs för staden. För att få en tydlig bild av heldygnsomvårdnad och servicehusboende är informationsutbyte med övriga förvaltningar viktigt. Skärholmen samordnar och sammankallar till kontinuerliga möten för att tydliggöra nuläge, behov och förändringar.

Samarbete och samverkan är en förutsättning för att Skärholmens stadsdelsförvaltning ska kunna påbörja omvandlingen av Vårbergs sjukhem. Samarbete och samverkan krävs med alla intressenter men är särskilt viktigt med de äldre själva och dess representanter samt personal och dess representanter.

Styrgrupp

Omvandlingen av Vårbergs sjukhem är ett stort projekt, det är därför viktigt att alla aspekter och synpunkter beaktas. Förvaltningen föreslår en styrgrupp som följer hela omvandlingen. Styrgruppen bör innehålla representanter för förvaltningsledningen, boende, anhöriga, personal, forskarlaget, Landstinget och Kompetensfonden. I ett senare skede bör Familjebostäder inkluderas som framtida fastighetsägare.

Forskning och utveckling

Forskning och utveckling är ett av äldreomsorgsplanens mål. Diskussioner förs med forskningscentret Design & Health om att de ska följa omvandlingen av Vårbergs sjukhem. Planen är att Design & Health gör en utvärdering av sjukhemmet som det ser ut i dag och lägga fram en forskningsrapport. I forskningsprojektet kommer fokus att läggas vid miljö och IT-lösningar. Syftet med forskningsprojektet är att få fram hur ett nytt boende för äldre bör se ut. Det är viktigt att ta tillvara den kunskap och erfarenhet som finns på Vårbergs sjukhem hos boende, anhöriga och personal. Forskningsrapporten är av generellt intresse och kommer även vara andra verksamheter i Stockholms Stad till del. Att andra kan ha nytta av utvärderingar och kunskaper som ett projekt ger är ett av Kompetensfondens kriterier för att finansiera utvecklingsprojekt. Förvaltningen ämnar söka projektpengar från Kompetensfonden. När omvandlingen av Vår-

bergs sjukhem är genomförd är det viktigt att utvärdera det nya boendet. Blev det som det skulle/som vi ville? En sådan utvärdering kommer att göras av förvaltningen själv eller av Design & Health. Under hela omvandlingsprocessen kommer dessutom ett antal seminarier hållas med de olika intressenterna.

Arkitekttävling

Förvaltningen föreslår en tävling för att få fram bästa förslag till nytt boende för äldre. Styrgruppen tar fram underlag för en tävlingen utifrån den forskningsrapport som Design & Health lägger fram och ett antal arkitektbyråer ombedes inkomma med tävlingsbidrag. En jury utser vinnaren. En tävling innebär sannolikt att fler kreativa idéer om boende för äldre presenteras, kopplat med ny forskning kan Skärholmen i framtiden bli den stadsdel som erbjuder det absolut bästa boendet åt sina äldre invånare.

Bygga för vem?

Förvaltningens inriktning är att omvandla Vårbergs sjukhem till nytt och fullgott boende i funktionsdugliga lokaler på lämpliga platser. Förvaltningen tror inte på ombyggnad av befintliga lokaler. De nya lokalerna ska erbjuda boende en bra boendemiljö och anställda en bra arbetsmiljö. Omvandlingen ska ske på ett sådant sätt att både boende och anställda får kontinuitet i sitt boende/arbete. Förvaltningen föreslår en separat byggnad för personer med Huntingtons sjukdom då dessa personer har mycket speciella behov och nästan alltid är långt under 65 år. Personerna är i ett annat skede i livet och inte sällan finns tonårsbarn i bilden.

Det finns olika byggnadsalternativ på boende för personer över 65 år och personer med frontallobsdemens, målet är dock att boendet ska bli så hemlikt som möjligt. För att detta ska bli ekonomiskt hållbart är gemensam ledning och administration att föredra. Synergieffekter kan då uppnås, bl.a. för personal.

Skärholmens stadsdelsförvaltning föreslår att Vårbergs sjukhus omvandlas i nya lokaler till 90 boendeplatser. Liljeholmens stadsdelsförvaltning har uttrycket framtida behov att köpa platser och stadsdelsgrupp 5 har i olika möten och samtal diskuterat gemensamma vägar att gå. Skärholmen garanterar att i samarbete med andra förvaltningar möta Liljeholmens framtida behov av boende för äldre, upp till 40 platser, i det gemensamma beståndet av särskilt boende för äldre. I den dialog som idag förs med Hägersten, Älvsjö och Liljeholmen om Vårbergs sjukhem strävar samtliga att hitta bra former för en smidig omvandling. Samtliga blir också inbjudna att aktivt ta del av de olika seminarier och föreläsningar som Skärholmen kommer anordna tillsammans med t.ex. Design & Health och SLL. Ett sådant seminarie hölls den 12 februari 2004, ämnet var "Framtidens äldrelev i Skärholmen".

Placering av nytt boende för äldre i Skärholmen som ersättning för Vårbergs sjukhem

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att

1. återremittera ärendet.
2. nämnden anför följande:

Avsikten från nämnd och förvaltning med att ta fram ett förslag till placering, är att ange en tydlig inriktning var ett sjukhem ska vara placerat för att bäst tillgodose Skärholmen. När man kommer till ett sjukhem är det många gånger den sista bostaden som man har i livet. Det är då viktigt att den omgivande miljön är så vilsam som möjligt, inte bara för den boende utan även för anhöriga. Både placering och möjligheten att ta sig dit ska vara så bra som möjligt.

Eftersom det är staden som anvisar mark för bebyggelse och det redan idag pågår planering vad gäller sådan i vårt område, är det viktigt att göra en klar markering vad vi vill i Skärholmen.

En nästan enig nämnd (inte moderaterna) har uttalat sig om vikten av att vi får till stånd vårt naturreservat och avvisar bebyggelse där.

Vi vill därför återremittera ärendet till förvaltningen för att noggrant inventera möjligheten att kunna placera hemmet på mark utanför det som nämndens majoritet vill göra till naturreservat.

Samt att förvaltningen undersöker möjligheten till en dialog med dom grupper som berörs av byggandet av ett nytt sjukhem.

Viktigt att påpeka är, att vårt inriktningsbeslut om nedläggning av Vårbergs sjukhem ännu inte är taget i kommunstyrelsen. Då staden är i full gång med planering av bebyggelse är de dock viktigt att vi aktivt bevakar möjligheten till en god placering av ett eventuellt sjukhem

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 12 augusti 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Skärholmens stadsdelsförvaltning har i tidigare ärenden beskrivit ambitionen att erbjuda ett attraktivt boende och en attraktiv arbetsplats. Av denna anledning förordar förvaltningen de tre först listade förslagen i prioriterad ordning. Dessa platser har ett attraktivt läge med en utomhusmiljö som får anses starkt hälsofrämjande för boende och personal. Kombinerat med bra kommunikationer som underlättar för personal och anhöriga att ta sig till sin arbetsplats eller anhörig är dessa områden att föredra framför de andra möjliga alternativen. Förvaltningen föreslår att det omvandlade Vårbergs sjukhem placeras på alternativt:

1. Ålgrytevägens östra sida norr om Mälarhöjdsvägen och vid Ålgrytevägen norr om kvarteren Vänfast och Odd Fellow.
2. Söder om Bredängs badväg invid Ålgrytevägen.
3. Norr om Ålgrytevägen väster om kvarteret Vårfrugillet (Ålgrytebacken).

Boende för äldre i Skärholmen som ersättning för Vårbergs sjukhem

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 16 december 2004 att

1. godkänna förvaltningens förslag och överlämna ärendet till Kommunstyrelsens finansavdelning, Genomförandegruppen för äldreboenden, FB servicehus AB, Gatu- och fastighetsnämnden och Stadsbyggnadsnämnden för kännedom.
2. hemställa hos kommunstyrelsen om att Vårbergs sjukhem avvecklas.
3. hemställa hos kommunstyrelsen om 0,5 mkr för utredning om hur erforderliga ersättningsplatser kan tillskapas.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 16 december 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen redogör i det följande för det nuvarande och framtida behovet av sjukhemsboende, problemen med Vårbergs sjukhem och svårigheten att bygga om detta, pågående utredningsprojekt om hälsofrämjande boende och alternativa möjligheter att lokalisera ett nytt sjukhem i stadsdelen

Behov av sjukhemsboende

I förvaltningens genomförandeärende uppskattas ett framtida behov av platser för äldre till 90 platser. Behovet som främst gäller mycket sjuka och/eller mycket gamla är beräknat på ett antal förutsättningar som efter hand ändrats. Förvaltningen reviderar därför behovet av platser enligt följande:

- Liljeholmens behov kan täckas i det nya boendet för äldre eller i övriga äldreboenden som förvaltningen disponerar. Framtida behov beräknas då bli 77 platser.
- Utbyggnaden av Frösättras B- och C-hus har planerats mer yteffektivt än beräknat. Antalet plaster för äldre har därmed ökat till 67+61 (128) i stället för 118 platser. Personer med Huntingtons sjukdom och Frontallobdemens planeras till Frösätra. Givet detta reduceras behovet till 67 platser.
- USK (utrednings- och statistikkontoret) statistik tar inte i beaktande omsättning på platser på boende för äldre. Statistiken belyser totala antalet äldre invånare i Skärholmen och särskiljer inte de personer som faktiskt kommer att behöva ett särskilt boende. Antalet personer som bor kvar i sin vanliga boende längre, också med sjukdom, har tydligt ökat. Detta innebär att de personer som kommer till Vårbergs sjukhem är mycket gamla och/eller mycket sjuka, omsättningen på platser har därför ökat dramatiskt. Denna utveckling får antas hålla i sig. Givet detta blir framtida behov ca. 50 platser.

Problem med Vårbergs sjukhem

Möjligheten att bedriva verksamhet i enlighet med detta behov i nuvarande lokaler på Vårbergs sjukhem är dålig ur flera perspektiv.

- Den ekonomiska kalkylen visar att nuvarande lokal är mycket ofördelaktig ekonomiskt.
- Vid den inventering av sjukhem i Stockholms Stad som LoBen genomförde framkom det att i gruppen fristående sjukhem framstår Vårbergs sjukhem tillsammans med Dalens sjukhem som i särklass sämst och avveckling föreslås.
- Vid Länsstyrelsens tillsyn i november 2003 framkom att verksamheten inte erbjuder fullgod bostadsstandard bland annat på grund av gemensamma hygienutrymmen. Vårbergs sjukhem ger sammantaget mer ett intryck av sjukhus än av eget boende.
- Vårbergs sjukhem har i sina nuvarande lokaler inte en sådan boendemiljö som de äldre och deras anhöriga önskar.

Ekonomisk kalkyl för att behålla sjukhemmet eller bygga nytt

Skärholmens stadsdelsförvaltning har gjort en kalkyl på vad det skulle innebära att behålla Vårbergs sjukhem jämfört med att bygga ett mindre, anpassat boende för äldre. I kalkylen ingår inte kostnader för att bygga om Vårbergs sjukhem till dagens krav (bilaga 3). Även om kostnaden för en eventuell nybyggnad inte kan beräknas på annat sätt än som jämförelse med ett referensobjekt framstår ett annat alternativ än Vårbergs sjukhem som klart fördelaktigt.

Nuvarande sjukhemsbyggnad kan byggas om till bostäder i den markanvisning som gjorts i de parallella uppdraget. Området runt sjukhemmet är där upptaget som nyproduktion av bostäder.

Ombyggnadsförslag från FB servicehus AB

Familjebostäder servicehus har gjort en översiktlig skiss över möjligheten att bygga om sjukhemmet till modern standard. Skissen bygger på att nuvarande huvudbyggnad i sju plan bibehålls och byggs om för 100 boende. Lågbyggnaden som nu innehåller reception, samlingssal, restaurang och rehabilitering rivs och ersätts med nya bostadshus.

Förvaltningen anser inte att det finns behov av platser för 100 boende. Även om det i och för sig går att minska antalet platser till 50, och bygga om för vanliga bostäder i resten av huset kvarstår flera olägenheter. Det blir med de begränsningar som huset ger för stora boendegrupper och för stora överytor som antingen ger en hög hyra för den boende eller för höga lokalkostnader för förvaltningen.

En omfattande ombyggnad av Vårbergs sjukhem kräver vidare evakuering av verksamheten under ombyggnadstiden.

Förvaltningen anser att den ombyggnad som gjordes för 10 år sedan var en halvmesyr som trots stora kostnader inte skapade bostäder som nu är fullvärdiga. En ny ombyggnad riskerar att upprepa samma misstag och inte skapa ett på sikt tillräckligt attraktivt boende som man som äldre vill välja och/eller är tillräckligt attraktivt att arbeta i.

Hälsofrämjande boende- och arbetsmiljö

På Vårbergs sjukhem pågår för närvarande ett forskningsprojekt i samverkan med forskningscentret Design and Health som stöds av Kompetensfonden. Projektet bedrivs i form av en framtidsverkstad där personal och anhörigas kunskap tas tillvara och har rönt stor entusiasm och intresse. Det finns ett tydligt behov av att utveckla omsorgen för äldre, speciellt gäller detta särskilt boende för mycket gamla och/eller mycket sjuka personer som är målgruppen för det nya boendet. Förvaltningen söker bl.a. av denna anledning ett närmare samarbete med landstinget vad gäller planering och eventuellt även för drift. Skärholmen har nu en unik möjlighet att forma en verksamhet som kvalitativt överstiger befintlig omsorg om äldre, har en mycket god arbetsmiljö och samtidigt är ekonomiskt fördelaktig för staden.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att Vårbergs sjukhem avvecklas. Avvecklingen får ske i den takt efterfrågan minskar och ersättningsboende tillskapas.

Enligt förvaltningens beräkningar kvarstår ett behov av ca. 50 platser som måste tillskapas. Det finns flera alternativ för detta. Nybyggnad är en möjlighet och här har flera platser aktualiserats. Ombyggnad av andra lokaler är ett annat alternativ.

För att kunna utforma ett genomförandeärende som innehåller en genomlysning av behovssituationen för äldreboende i sydvästra Stockholm, en utredning om olika alternativ för ersättning av Vårbergs sjukhem, och en ekonomisk kalkyl för det alternativ som väljs för ett nytt boende, behöver ytterligare studier göras. För att finansiera dessa hemställs om 0,5 mkr.

REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, stadsdelsnämnderna Hägersten, Liljeholmen och Älvsjö.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 2 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att Vårbergs sjukhem med nuvarande utformning ej uppfyller stadens krav på ett modernt äldreboende med heldygnsomsorg. Vårbergs sjukhem i nuvarande form bör därför avvecklas under förutsättning att godtagbara alternativ kan tillskapas. Stadsledningskontoret föreslår därför kommunstyrelsen att godkänna en planeringsinriktning för avveckling av Vårbergs sjukhem i nuvarande form samt att Skärholmens stadsdelsnämnd får återkomma med förslag till ersättningsboende innan definitivt beslut om avveckling fattas.

Genomförandegruppen för utbyggnad av äldreboende behandlade ärendet vid sammanträde 2004-12-08. Gruppen förordade att stadsdelsförvaltningen i samråd med FB Servicehus AB skulle fördjupa analysen av de ekonomiska effekterna av en avveckling av Vårbergs sjukhem samt att förvaltningen i samråd med bl.a. Liljeholmens stadsdelsförvaltning skulle överväga om ett äldreboende som behövs för äldre i Liljeholmen ska uppföras i Skärholmen. Inriktningen att avveckla Vårbergs sjukhem har tidigare tillstyrkts av genomförandegruppen vid sammanträde 2004-09-01 med tillägg att frågan måste behandlas igen då ett fylligare beslutsunderlag finns, bl a ekonomiska kalkyler.

Äldreomsorgen är en gemensam resurs för staden. Planeringen görs huvudsakligen inom fem olika stadsdelsgrupper. Skärholmen ingår i stadsdelsgrupp 5 som även omfattar Älvsjö, Liljeholmen och Hägersten. Ett flertal pågående eller planerade äldreboendeprojekt är aktuella inom området. Stadsledningskontoret har uppfattat att oklarhet råder om planeringsförutsättningarna inom stadsdelsgrupp 5 och har därför via

Äldreomsorgsberedningens kansli tagit initiativ till att gemensamt diskutera dessa frågor. Hos berörda stadsdelsförvaltningar råder samsyn om att en fördjupad och breddad studie fordras för

att klargöra läget och forma förslag som underlag för en samlad planering. Utredningen genomförs under våren 2005 med Älvsjö stadsdelsnämnd som sammankallande.

Ovan nämnda utredningen kommer även omfatta Vårbergs sjukhem. Stadsledningskontoret föreslår därför att Skärholmens stadsdelsnämnds hemställan om 0,5 mnkr för utredning om ersättningsplatser avslås. Nämnden har möjlighet att återkomma med ny ansökan kopplat till enskilt objekt så snart planeringsförutsättningarna medger detta.

I sammanhanget utesluter inte stadsledningskontoret att alternativet att bygga om Vårbergs sjukhem kan aktualiseras. Även om tidigare ombyggnationer av fastigheten varit mindre lyckade så betingar fastigheten idag, med de investeringar som gjorts, ett bokfört värde på ca 75 mnkr. Eventuella förluster för staden vid en avveckling bör beaktas vid en samlad ekonomisk kalkyl och bedömning av olika alternativ.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att överlämna och åberopa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 11 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningarna i Älvsjö, Liljeholmen, Hägersten och Skärholmen träffas regelbundet för information och diskussion kring behov och framtida planering av äldreboenden i regionen. Aktuell fråga nu är Skärholmens förslag om utveckling av Vårbergs sjukhem.

Äldreomsorgen i Hägersten köper idag ca 5 kortidsplatser och 4 dagvårdsplatser på Vårbergs sjukhem.

Behovet av kortidsplatser och dagvårdsplatser kommer att framöver i första hand tillgodoses genom omvandling i egen stadsdel. För att få en strategisk och hållbar framtidsplanering för äldreomsorgen i Hägersten är det viktigt att ta ett helhetsgrepp. Hägerstens stadsdelsnämnd vill se en utveckling där Fruängsgårdens äldreboende blir ett "Fruängens äldrecentrum" med en variation av boendeformer, dvs. hyresrätter, servicehuslägenheter, gruppboenden för dementa, ålderdomshem, sjukhem, korttids/avlastningsboende och dagvård. Med pågående ombyggnation av B-huset åstadkoms en flexibel byggnad som kan användas för olika boendeformer utifrån behov.

Förvaltningen bedömer dock att det kvarstår ett behov att köpa enstaka platser av specialboende såsom för personer med Huntingtons sjukdom, frontallobsdemens och hjärnskadade under 65 år på Vårbergs sjukhem.

Exakt antal platser är självfallet svårt att beräkna då det ju rör sig om speciella behov där antalet vårdtagare varierar över tiden.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att överlämna och åberopa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 12 juli 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Idag finns det totalt 217 platser på Vårbergs sjukhem med olika inriktningar, såsom platser för somatisk vård, demensvård, korttidsvård och dagvård. Specialboende finns också för personer med Huntingtons sjukdom och frontallobsdemens. Liljeholmen och Hägersten är de stadsdelar utanför Skärholmen, som köper flest platser på Vårbergs sjukhem, där Liljeholmen idag köper ett 50-tal platser. Boendestandarden på sjukhemmet är inte fullgod. Skärholmens stadsdelsförvaltning ser heller inte att det är möjligt att bygga om nuvarande lokaler.

Skärholmen föreslår därför en omvandling av Vårbergs sjukhem i nya lokaler till ett äldreboende med 90 platser. Inriktningen är att omvandla Vårbergs sjukhem till ett nytt och fullgott

boende i funktionsdugliga lokaler på lämpliga platser. Placeringen av nya Vårbergs sjukhem är inte klar. Ambitionen är att det skall vara klart för inflyttning första halvåret 2008.

Skärholmens stadsdelsförvaltning föreslår ett forskningsprojekt och en arkitekttävling för att kunna erbjuda bäst möjliga boende åt de äldre och en bra arbetsmiljö för personalen. Forskningsprojektet genomförs om Kompetensfonden godkänner och finansierar projektet.

Nya Vårbergs sjukhem kommer i stort sett att ha samma inriktning som nu med somatisk vård och demensvård. Vidare planeras att även fortsättningsvis erbjuda specialboende för personer med Huntingtons sjukdom och frontallobsdemens. En annan målgrupp att beakta är hjärnskadade under 65 år, som Vårbergs sjukhem idag tar emot i viss utsträckning.

Skärholmens stadsdelsförvaltning planerar också att bygga om delar av Frösätra servicehus till äldreboende. B-huset med 64 platser och C-huset med 54 platser. B-huset beräknas vara klart vid halvårsskiftet 2005 och C-huset året efter.

I ärendet tar Skärholmen upp vikten av att samverka med övriga stadsdelar i regionen inför planeringen av Vårbergs sjukhem, samt med andra berörda. Skärholmen har åtagit sig att samordna och sammankalla till kontinuerliga möten för att tydliggöra nuläge, behov och förändringar.

Liljeholmens stadsdelsförvaltning har framfört ett framtida behov av 40 platser, varav 25 platser för somatisk vård och 15 platser för demensvård, vid nya Vårbergs sjukhem inom Skärholmens stadsdelsnämnd.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningarna i Älvsjö, Liljeholmen, Hägersten och Skärholmen träffas regelbundet för information och diskussion kring behov och framtida planering av äldreboenden i regionen. Aktuell fråga är nu Skärholmens förslag om utvecklingen av Vårbergs sjukhem, där stadsdelarna i regionen är med och följer processen.

Liljeholmen köper idag ca 250 platser i heldygnsomsorg, såsom sjukhem, ålderdomshem och demensboende. Då stadsdelen har få egna platser i heldygnsomsorg, totalt 62 platser, är Liljeholmen beroende av att köpa platser av andra stadsdelar bland annat av Skärholmens stadsdel. Liljeholmen köper idag ett 50-tal platser på Vårbergs sjukhem. I Liljeholmen minskar antalet äldre över 80 år, vilket innebär ett något minskat behov av platser. Förvaltningens bedömning är dock att stadsdelen har ett framtida behov av 40 platser på nya Vårbergs sjukhem. För Liljeholmen är det därför mycket angeläget att Skärholmen även bygger för Liljeholmens behov.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att överlämna och återropa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 10 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Älvsjö stadsdelsförvaltning har under året inte haft behov av platser på Vårbergs sjukhem. Förvaltningen har kunnat tillgodose de behov som finns av boende och vård genom de interna boendalternativen. I Älvsjö har hittills inte behov funnits av vårdplatser för äldre med Huntingtons sjukdom eller frontallobsdemens.

Skärholmens tjänsteutlåtande i genomförandeärendet är genomtänkt och samverkanssträvande. Ombyggnationen av Vårbergs sjukhem planeras att kvalitetshöja verksamheten, forskningsanknytas och kunna tillgodose behov även hos sina samverkansparter.

Förvaltningen har därmed inte heller några invändningar att lämna till ombyggnationsplanerna av Vårbergs sjukhem.